

N:o 40.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till förordning angående försäkring för olycksfall i arbetet; gifven Stockholms slott den 12 mars 1890.

Med öfverlemnande af det i ämnet inom statsrådet förda protokoll, vill Kongl. Maj:t härmed i nåder inhemta Riksdagens yttrande öfver närlagda förslag till förordning angående försäkring för olycksfall i arbetet; viljande Kongl. Maj:t efter mottagandet af Riksdagens svar företaga den slutliga pröfningen af samma förslag och om författnings utfärdande i ämnet förordna.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

V. L. Groll.

Förslag

till

Förordning

angående försäkring för olycksfall i arbetet.

1 §.

En hvar hos arbetsgifvare i yrke eller rörelse, som i 2 § sägs, anställd arbetare skall vara försäkrad för följderna af olycksfall i arbetet på sätt här nedan närmare bestämmes.

2 §.

Med yrke eller rörelse förstås i denna förordning:

a) idkande såsom näring af: sågverks- eller brädgårdsrörelse; grufvedrift eller annat dermed jemförligt arbete; masugn eller hytta, stångjernsbruk, manufakturverk eller annan inrättning, som afser tillgodogörande eller förädling af mineralrikets alster och ej är att såsom handtverk anse; fabrik; skeppsbyggeri-, stenhuggeri-, mejeri-, bryggeri-, mjöl- och sågqvarns- samt handtverkerirörelse, som drifves i så stor omfattning eller under sådana förhållanden i öfrigt, att den skäligen må anses såsom fabriksrörelse; boktryckeri; bränneri och annan med fabriksdrift jemförlig handtering; skorstensfejareyrket; lastning eller lossning af varor eller transport medelst pråmar; bergnings- och dykeriföretag; flottning; uppsättning af elektrisk ledning; utförande af gas-, vatten- eller kloakledning; byggnadsverksamhet, som afser an-

läggning, förändring eller förbättring af väg eller bro, jernväg, kanal eller flottled, hamn, kaj eller dylikt samt uppförande, förändring eller bättrande af hus, åbyggnader för landtbrukets behof dock undantagna; äfvensom tillverkning af explosiva ämnen eller annan tillverkning, der sådana ämnen pläga användas;

b) jernvägs- och spårvägsdrift.

3 §.

Den försäkring, hvarom i 1 § stadgas, handhafves af Riksförsäkringsanstalten, i enlighet med hvad här nedan stadgas och de föreskrifter, som varda af Konungen meddelade.

Afgifterna för försäkringen (premierna) erläggas af arbetsgifvaren; och försäkringen träder i kraft, så snart arbetaren varder i yrket anställd, äfven om arbetsgifvaren underlåter sin skyldighet att erlægga stadgade afgifter.

4 §.

Bedrifves enligt 2 § försäkringspliktig rörelse på sådant sätt, att de deri anstälde arbetarne eller vissa af dem endast i ringa mån äro utsatte för olycksfall i arbetet, må Riksförsäkringsanstalten ega förordna att rörelsen i dess helhet eller viss del deraf skall från försäkringspligt undantagas. Likaså må Riksförsäkringsanstalten ega att från försäkring enligt denna förordning undantaga arbetare i rörelse, som i 2 § nämnes, då arbetsgifvaren styrker, att han på fullt betryggande sätt sörjt för att, i händelse af olycksfall i arbetet, ersättning kommer att utgå och läkarevård att beredas, på sätt i 5, 6 och 9 §§ är stadgadt.

5 §.

Har arbetare i försäkringspliktig rörelse genom olycksfall i arbetet tillskyndats kroppsskada, skall från och med sextioförsta dagen efter olycksfallet i ersättning till honom utgå:

a) om olycksfallet för framtiden medfört fullständig oförmåga till arbete, 360 kronor för år;

b) om olycksfallet eljest medfört stadigvarande men, hvaraf den

skadades arbetsförmåga för framtiden minskats, ett i förhållande dertill lämpadt belopp, dock högst 300 kronor för år; och

c) om olycksfallet föranlett öfvergående men eller sjukdom, som under längre tid än sextio dagar i väsentlig mån minskat den skadades arbetsförmåga, för hvarje dag detta tillstånd fortfar utöfver sextio dagar, 1 krona i sjukhjälp.

Eger den, som på grund af olycksfallet blifvit fullständigt oförmögen till arbete, två eller flera barn under femton år, förhöjes, så länge detta förhållande fortfar, den till honom utgående årliga ersättningen till högst 420 kronor.

Är den, som träffats af olycksfallet, man under aderton år eller qvinna, utgår ersättningen endast med tre fjerdedelar af det belopp, som eljest enligt ofvan angifna grunder skolat beräknas.

Om ersättning på grund af mom. c) utgått, eger den skadade icke för samma tid uppbära någon ersättning enligt mom. a) eller b).

6 §.

Har olycksfallet inom natt och år medfört döden, skall, förutom den ersättning, som på grund af 5 § kan ifrågakomma, lemnas

a) begrafningshjälp med 30 kronor;

b) till efterlevande enka årligen, så länge hon lefver ogift, 120 kronor;

c) till hvarje efterlevande barn under femton år 60 kronor för år till dess det uppnått femton års ålder.

Om ersättningarna enligt de i mom. b) och c) stadgade beräkningsgrunder sammanlagda skulle komma att öfverstiga 300 kronor för år, skola de i förhållande till den å en hvar belöpande godtgörelse ned sättas till detta belopp.

Skall årligt ersättningsbelopp till efterlevande barn utgå efter såväl fader som moder, sättas detsamma till två tredjedelar af det belopp, som efter ofvan stadgade grunder skulle utgå efter båda föräldrarna tillsammans.

7 §.

Har den skadade först efter olycksfallet ingått äktenskap, utgår icke ersättning till efterlevande enka eller till i sådant äktenskap födt barn.

Efterlevande enka och barn till utländsk undersåte, hvilka, då olycksfallet timade, icke voro här i landet bosatta, hafva ej rätt till ersättning enligt denna förordning.

8 §.

Derest arbetare, som träffats af olycksfallet, sjelf uppsåtligen eller af grof vårdslöshet förorsakat detsamma, vare all rätt till ersättning efter denna förordning förfallen.

9 §.

Har olycksfallet medfört svårare kroppsskada, åligger det arbetsgifvaren ombesörja att den skadade icke saknar nödig läkarevård jemte läkemedel; och skall kostnaden härför, om den skadade icke åtnjuter ersättning från sjuk-kassa eller eljest eger tillgångar, bestridas af arbetsgifvaren, intill dess ersättning utgår enligt hvad ofvan stadgats.

10 §.

Försäkringspligtiga yrken eller rörelser skola hänföras till vissa farlighetsklasser. Antalet af dessa klasser samt hvilka slag af rörelser, hvarje klass skall omfatta, bestämmes för fem år i sänder af Konungen.

11 §.

De i 3 § omnämnda försäkringsavgifterna (premierna) skola med hänsyn till de olika farlighetsklasserna bestämmas till de belopp, som, beräknade efter matematiska grunder, erfordras för betäckande af de förbindelser, hvilka åligga Riksförsäkringsanstalten; och skola dessa afgiftsbelopp angifvas i tariff, som Konungen utfärdar för fem år i sänder.

12 §.

Arbetsgifvare i försäkringspliktig rörelse skall inom tretio dagar, efter det denna förordning trädt i kraft eller hans rörelse derefter börjat, i Stockholm till Öfverståthållareembetet, i öfriga städer till Magistraten eller stadsstyrelsen samt å landet till kronofogden göra skriftlig anmälan om rörelsens beskaffenhet.

Sedan sådan anmälan inkommit, skall den, der tvekan om dess riktighet icke förekommer, ofördröjligen insändas till Riksförsäkringsanstalten.

Underlåter arbetsgifvaren att göra anmälan, som nu är sagd, eller befinnes anmälan ofullständig eller uppstår tvekan om dess riktighet, ege ortsmyndighet, som ofvan är nämnd, tillsäga arbetsgifvaren att inom viss tid fullgöra sin skyldighet vid äfventyr, som i 27 § är stadgadt; och har ortsmyndigheten derjente att, der så befinnes nödigt, på platsen göra undersökning om förhållandet.

13 §.

Likaså skall arbetsgifvare vara pliktig att, om förändring af rörelsens beskaffenhet eger rum eller om rörelsen upphör, inom tretio dagar dagar derefter göra anmälan härom; och lände i afseende å sådan anmälan i öfrigt till efterrättelse hvad i 12 § är stadgadt.

14 §.

Riksförsäkringsanstalten ege bestämma, huruvida med hänsyn till föreskrifterna i 2 och 4 §§ en rörelse är försäkringspliktig eller icke, samt i förra fallet till hvilken farlighetsklass rörelsen skall höra. Underrättelse om beslutet skall, med angifvande af premiesatsen för rörelsen, meddelas arbetsgifvaren genom ortsmyndighet, som i 12 § är nämnd.

Besvär öfver beslutet må inom tretio dagar efter deraf erhållen del anföras hos Konungen, men beslutet lände emellertid till efterrättelse, till dess ändring vunnits.

15 §.

Inom Januari och Juli månaders utgång hvarje år skall arbetsgifvare i försäkringspliktig rörelse, med uppgift om antalet af de i rörelsen under nästföregående halfva kalenderår anstälde arbetare samt summan af deras arbetsdagar, inbetala de för samma halfår å dem belöpande försäkringsafgifter. Inbetalningen skall ske hos ortsmyndighet, som i 12 § nämnes, och skall hvad sålunda influtit med tillhörande uppgift ofördröjligen insändas till Riksförsäkringsanstalten.

Aflemnar icke arbetsgifvaren uppgift, som nu är sagd, eller finner ortsmyndigheten anledning betvifla aflemnad uppgifts riktighet, förfares på sätt i 12 § är stadgad.

16 §.

Drifves försäkringspliktig rörelse å skilda orter, må anmälan, som i 12 och 13 §§ sägs, samt inbetalningen af försäkringsafgifterna ske till vederbörande myndighet i den ort, der rörelsen hufvudsakligen bedrifves eller dess styrelse har sitt säte; skolande denna myndighet ofördröjligen underrätta de öfriga ortsmyndigheterna om fullgörandet häraf.

17 §.

Erlägges icke behörig försäkringsavgift inom därför stadgad tid, ege den myndighet, till hvilken inbetalningen skolat ske, att, med den kännedom om antalet arbetare och arbetsdagar, som kan vinnas, fastställa den afgift, arbetsgifvaren bör erlægga. Är arbetsgifvaren missnöjd med beslutet härom, eger han deröfver anföra besvär hos Riksförsäkringsanstalten inom tretio dagar efter af beslutet erhållen del.

Sedan ortsmyndighetens beslut vunnit laga kraft eller Riksförsäkringsanstalten i anledning af anförda besvär meddelat sitt beslut, åligge det ortsmyndigheten att indrifva afgiftsbeloppet, på sätt om resterande kronoutskylder är stadgad, med tillägg af fem procent af beloppet. Förmenar arbetsgifvaren att afgiften blifvit honom obehörigen påförd, hafve han rätt att efter stämning å Riksförsäkringsanstalten till Stockholms Rådstufvurätt söka återvinning i målet; stämme

dock derom inom sex månader efter det ortsmyndighetens beslut vann laga kraft eller, om besvär deremot anförts, inom lika tid från det Riksförsäkringsanstaltens beslut öfver besvären meddelades.

18 §.

Har arbetare i försäkringspliktig rörelse genom olycksfall i arbetet ljutit döden eller tillskyndats kroppsskada, som skäligen kan antagas medföra stadigvarande men eller sjukdom under minst fjorton dagar, bör arbetsgifvaren skyndsamligen derom göra anmälan hos polismyndigheten i orten samt dervid aflemna läkarebetyg angående den skadades tillstånd. Finnes den skadade vara i saknad af nödig läkarevård, åligger det polismyndigheten att föranstalta derom på arbetsgifvarens bekostnad.

19 §.

Då anmälan skett, såsom i 18 § sägs, eller polismyndigheten eljest erhållit vetskap om inträffadt olycksfall, skall, der skäligen kan antagas att ersättning till följd af olycksfallet bör utgå enligt denna förordning, undersökning om olycksfallet af polismyndigheten hållas, så snart ske kan, och bör förrättningsmannen dervid söka utröna orsaken till och det närmare förloppet vid olycksfallet, skadans beskaffenhet och påföljd samt de öfriga omständigheter, hvilka kunna inverka på ersättningens bestämmande.

Vid denna undersökning eger arbetsgifvaren samt den af olycksfallet träffade och hans anhöriga att närvara samt framställa de frågor, som kunna tjena till upplysning i saken.

Finner den myndighet, som håller undersökningen, nödigt att för upplysningars erhållande tillkalla sakkunnig person, ege myndigheten rätt dertill på Riksförsäkringsanstaltens bekostnad.

Dessutom eger Riksförsäkringsanstalten, när som helst innan ersättningsbeloppet blifvit slutligen fastställt, att hos polismyndigheten påkalla ytterligare undersökning.

Protokoll öfver undersökningen skall inom tre dagar derefter af förrättningsmannen insändas till Riksförsäkringsanstalten.

20 §.

Anspraak på ersättning enligt denna förordning för kroppsskada i följd af olycksfall skall framställas vid den i 19 § omnämnda undersökning eller ock skriftligen hos Riksförsäkringsanstalten inom två år efter olycksfallet eller, om detsamma medfört döden, inom två år efter dödsfallet. Väckes anspråket senare än nu är sagdt, må det icke upptagas till pröfning, der ej sökanden visar giltigt skäl till dröjsmålet.

21 §.

Sedan anspraak på ersättning blifvit framställt på sätt i 20 § sägs och ytterligare upplysningar, der så finnes nödigt, införskaflats, har Riksförsäkringsanstalten att bestämma ej mindre, huruvida ersättning bör utgå eller icke, än äfven i förra fallet ersättningens belopp.

Kan detta belopp ej slutligen fastställas innan ytterligare upplysningar erhållits, ege Riksförsäkringsanstalten emellertid, der förhållandena dertill föranleda, medgifva att tills vidare visst mindre belopp skall utgå i afräkning å det, som slutligen varder bestämdt.

22 §.

Yppas, sedan ersättningsbeloppet blifvit fastställt, någon omständighet, som kan inverka på ersättningsfrågans bedömande, ege Riksförsäkringsanstalten att underkasta frågan ny pröfning; och vare ersättningsberättigad pliktig att, då sådant af anstalten påfordras, med prest- och läkarebetyg eller på annat tillförlitligt sätt styrka att de förhållanden fortfara, som utgöra villkor för ersättningens utgående.

23 §.

Riksförsäkringsanstaltens beslut i fråga om ersättning på grund af olycksfall i arbetet går genast i verkställighet. Har Riksförsäkringsanstalten fränkänat sökande all rätt till ersättning, eller förmenar någon att han är berättigad till högre ersättning, än Riksförsäkringsanstalten

medgifvit, eger den missnöjde att genom stämning till Stockholms Rådstufvurätt mot Riksförsäkringsanstalten anhängiggöra den talan, hvar-till han må finna fog.

24 §.

Begrafningshjelp får lyftas så snart den blifvit behörigen faststald, sjukhjelp för hvarje vecka efter ingången af derpå följande vecka och annan ersättning för hvarje qvartal efter ingången af derpå följande qvartal.

Ersättningsbelopp, som icke uttagits inom 2 år från lyftningsdagen, tillfaller Riksförsäkringsanstalten.

De närmare bestämmelserna om sättet för ersättningarnas lyftande meddelas af Konungen.

25 §.

Rätt till ersättning enligt denna förordning kan ej med laga kraft å annan öfverlätas eller i mät tagas; och eger fattigvårdssamhälle icke att af ersättningsbeloppet åtnjuta godtgörelse för underhåll af den skadade, hans hustru eller barn för annan tid än den, hvarunder ersättningen utgår.

26 §.

Ersättning enligt denna förordning utgår icke till den, som flyttar ur riket. Bosätter han sig åter inom landet, vare berättigad åtnjuta derefter förfallande ersättningsbelopp.

27 §.

Försummar arbetsgifvare att behörigen göra anmälan, som i 12 eller 13 § är stadgad, eller aflemna uppgift, hvarom i 15 § nämnes, straffes med böter från och med fem till och med femtio kronor. Underlåter han fortfarande att fullgöra sin skyldighet härutinnan, sedan han, såsom i 12 § sägs, blifvit derom tillsagd, må bötesansvaret för hvarje gång, tillsägelse sker utan att rättelse följer, kunna bestämmas till högst tvåhundra kronor.

Lemnar arbetsgifvare, der enligt denna förordning viss uppgift skall af honom meddelas, vederligen falsk sådan, böte, der ej straff enligt allmän lag följer, minst femtio högst tvåhundra kronor.

28 §.

Förseelse, som i 27 § afses, åtalas af allmän åklagare vid allmän domstol.

Af böter, som enligt denna förordning ådömas, tillfalle en tredjedel åklagaren och två tredjedelar Riksförsäkringsanstalten.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

29 §.

Hvad i denna förordning här ofvan stadgats gäller icke rörelse eller arbete, som bedrifves för statens räkning.

Dock skall, om arbetare i sådan rörelse eller arbete träffas af olycksfall i arbetet, ersättning af staten utgöras enligt de i denna förordning stadgade grunder, der icke jemlikt andra gällande föreskrifter lika eller större understöd bör utgå, i hvilken händelse dessa föreskrifter fortfarande lända till efterrättelse.

30 §.

1 mom. Arbetare i försäkringspliktig rörelse så ock idkare af dylik rörelse eger, den senare för sina i rörelsen anstälde arbetare eller vissa af dem, att, mot erläggande af motsvarande afgifter, i Riksförsäkringsanstalten erhålla förhöjd försäkring för olycksfall i arbetet, dock att förhöjningen ej må öfverstiga dubbla beloppet af den ersättning, som enligt denna förordning eljest är bestämd.

2 mom. Dessutom eger en hvar, hvilken drifver rörelse, som icke är försäkringspliktig, att för sig och sina arbetare, så ock särskildt hvarje i sådan rörelse anställd arbetare att i Riksförsäkringsanstalten erhålla försäkring för olycksfall i arbetet efter enahanda grunder i afseende på ersättningens belopp och dess åtnjutande, som i denna förordning äro för andra försäkrade stadgade.

3 mom. Försäkring, som i denna § afses, gäller endast för den tid, hvarför försäkringsafgift behörigen erlägges.

De ytterligare föreskrifter, hvilka erfordras för ordnandet af försäkring, som nu är nämnd, meddelas af Konungen.

Denna förordning skall lända till efterrättelse från och med den 1 Juli 1891.

---

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 12 mars
1890.*

N ä r v a r a n d e :

Hans excellens herr statsministern friherre ÅKERHJELM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre VON OTTER,
WENNERBERG,
friherre PALMSTIERNA,
friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL och
WIKBLAD.

Departementschefen statsrådet Groll anförde:

»Sedan Riksdagen i skrifvelse den 11 maj 1884 anhållit att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, om och i hvad mån åtgärder kunde finnas lämpliga för ordnandet af förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare beträffande möjliga olycksfall i arbetet äfvensom för beredande af ålderdomsförsäkring åt arbetare och med dem jemförliga personer, samt derefter göra de framställningar till Riksdagen eller vidtaga de anordningar i öfrigt, till hvilka förhållandena kunde föranleda,

och Eders Kongl. Maj:t i anledning häraf den 3 oktober samma år tillsatt en komité med uppdrag att verkställa den af Riksdagen sålunda begärda utredningen och derefter afgifva de förslag, hvartill utredningen gäfvé anledning, har samma komité eller den så kallade arbetareförsäkringskomitén, hvilken efter hand allt som arbetena fortskridit aflemnat i ämnet verkställda utredningar och upprättade författningsförslag, numera med oktober månad nästlidet år afslutat sina omfattande arbeten.

Ett af komiténs förslag har, efter Riksdagens hörande, redan föranledt till utfärdande af en lag utaf den 10 maj 1889, hvarmed åsyftas att åt de vid industriela yrken å dertill hörande verkstäder och arbetsställen sysselsatte arbetare bereda skydd mot faror för lif och helse vid arbetet.

Bland öfriga af komitén afgifna förslag märkas förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbetet, till lag om sjöfolks försäkring för olycksfall i tjensten, till lag om ålderdomsförsäkring, till lag om sjukkassor och till förordning angående riksförsäkringsanstalten. Öfver förslaget till lag om sjukkassor, hvilket afgafs den 24 oktober 1889, hafva vederbörande embetsmyndigheter ännu icke hunnit afgifva de utlåtanden, som böra inhemtas, för att detsamma skall kunna underställas Eders Kongl. Maj:ts pröfning; och hvad förslaget om ålderdomsförsäkring beträffar, hafva visserligen infordrade utlåtanden från embetsmyndigheterna inkommit, men de anmärkningar, som mot detta förslag anförts, hafva föranledt behovet af ytterligare utredningar, hvilka ännu icke kunnat bringas till slut.

Deremot synes frågan om försäkring för olycksfall i arbetet numera hafva undergått den förberedande behandling, som är nödig för dess framläggande för Eders Kongl. Maj:t, och i sammanhang dermed torde jag jemväl få tillfälle beröra komiténs förslag rörande inrättande af en riksförsäkringsanstalt.

Hvad först beträffar behovet af en ordnad arbetareförsäkring, tillåter jag mig erinra, hurusom arbetareförsäkringskomitén framhållit att utvecklingen af det moderna näringslifvet, vid sidan af betydande och obestridda fördelar för såväl individen som samhället, fört med sig en allt större osäkerhet i de kroppsarbetande klassernas ekonomiska ställning. »Så länge arbetsförmågan varar», säger komitén, »är väl arbetaren vanligen i tillfälle att bereda sitt och de sinas uppehälle; men der denna af en eller annan anledning minskas eller upphör, varder hans ställning synnerligen bekymmersam. Tillräckliga besparingar för dylika fall finnas i allmänhet icke, vare sig att detta beror deraf

att möjlighet att spara saknats, eller deraf att förutseende och omtanke brustit.»

Dessa af komitén anförda omständigheter hafva ock inom de flesta europeiska stater sedan en tid tillbaka ådragit sig lagstiftarnes synnerliga uppmärksamhet och äfven å flera håll medfört en omfattande och i rik utveckling stadd lagstiftning, som afser att råda bot å de befintliga missförhållandena. För denna lagstiftning finnes utförligt redogjort i del II af arbetareförsäkringskomiténs betänkande.

Hos oss äro väl förhållandena i allmänhet i dessa hänseenden icke så tryckande som i en del större industriidkande stater, men det torde dock icke kunna förnekas att äfven i vårt land den kroppsarbetande klassens ställning på det hela taget är långt ifrån så ekonomiskt tryggad som ur social synpunkt vore önskligt. Många faktorer samverka utan tvifvel härtill, men härvid vill jag för närvarande hufvudsakligast fästa mig vid den, som består deri att med det allt mera tilltagande bruket af maskiner och med industriens allt mera nödvändiga drifvande i större skala olycksfall i arbetet tima i allt större mängd, ödeläggande eller åtminstone nedsättande arbetarens oftast enda tillgång, hans arbetskraft, och dermed på samma gång rubbande hans och hela hans familjs ekonomiska ställning.

Osäkerheten i den kroppsarbetande befolkningens ställning drager med sig för samhället i dess helhet den tunga och de i många afseenden kännbara olägenheter, som föranledas deraf att en stor del af befolkningen är hemfallen under den allmänna fattigvården. Hos oss hafva under de senare åren omkring 217,000 personer eller ungefär 5 procent af befolkningen årligen åtnjutit understöd af den allmänna fattigvården, och kostnaderna för densamma belöpa sig till något mer än 8½ millioner kronor för år. Det ligger i samhällets sanna intresse att de orsaker undanröjas, på grund hvaraf sådana missförhållanden kunna uppstå, och en besinningsfull lagstiftning bör därför låta sig angeläget vara att i tid göra hvad på densamma ankommer för att dertill medverka.

Ett medel att göra den kroppsarbetande klassens ställning i ekonomiskt afseende mindre otrygg erbjuder det moderna försäkringsväsendet. För att dess välgärningar emellertid skola i någon större utsträckning komma arbetare och med dem jemförliga personer till godo, torde det vara alldeles oeftergiffigt att lagstiftningen och det offentliga träda ordnande och hjälpende emellan.

Arbetareförsäkringskomitén har i sitt betänkande erinrat derom att hos oss det nästan endast är försäkring för sjukdom genom inträde i de af arbetsgifvarne eller arbetarne sjelfve frivilligt upprättade sjuk-

kassorna, som bland arbetsklassen vunnit något nämnvärdt insteg. För att vidare utveckla och befrämja denna viktiga gren af sjelfhjelp har komitén framlagt ofvannämnda förslag till lag för de sjukkassor, som vilja underkasta sig lagens villkor och derigenom tillförsäkra sig och sina medlemmar en rättsligt tryggad ställning samt förmånerna af något understöd från det allmännas sida. Någon i lag stadgad skyldighet att tillhöra en sjukkassa och dermed följande åliggande för det offentliga att vaka öfver, det sjukkassor komma till stånd och behörigen fungera, eller med andra ord någon obligatorisk sjukförsäkring, sådan som införts i Tyskland och Österrike, har komitén icke föreslagit.

Om det ej är ovanligt att arbetaren genom inträde i sjukkassa söker bereda sig hjelp för händelse af sjukdom, då behovet af en sådan hjelp både är för en hvar mera påtagligt och lättare att tillgodose, tager deremot, såsom arbetareförsäkringskomitén ock framhållit, arbetaren vanligen icke någon hänsyn till att hans arbetskraft plötsligen kan tillintetgöras eller väsentligen inskränkas genom olycksfall. För att i detta hänseende komma dem till hjelp, som isynnerhet äro utsatte för sådana faror, har komitén föreslagit införandet af en obligatorisk försäkring för olycksfall i arbetet, och har komitén ansett att afgifterna för densamma böra bestridas af arbetsgifvarne.

Till belysning af den olika ställning och betydelse för arbetsklassen, sjukförsäkringen och olycksfallsförsäkringen hos oss intaga, torde kunna tjena följande af arbetareförsäkringskomitén framlagda statistiska data. Med ledning af statistiska centralbyråns folkmängdsstatistik, kommerskollegii berättelser och de till arbetareförsäkringskomitén aflemnade uppgifter beräknar komitén antalet arbetare inom råämnes-, förädlings- och tillverkningsindustrien till i rundt tal 303,000, deraf omkring 151,000 skulle vara sysselsatta inom den större eller fabriksmessigt drifna industrien. Härvid äro då icke medräknade vare sig jordbruket, sjö- och landtransport eller arbeten för stats- och kommunalförvaltnings räkning. Sjöfolket kan enligt komiténs uppgifter anses utgöra något öfver 30,000 personer och vid jernvägstrafiken äro anstälde omkring 15,000.

Antalet medlemmar i sjuk- och begravningskassor utgör enligt komiténs statistik omkring 139,000 personer, till ojemförligt öfvervägande del bestående af fabriks- eller handtverksarbetare. Försäkrade för olycksfall, hvilken försäkring mestadels torde bekostas af arbetsgifvarne, voro deremot, enligt hvad komitén uppgifver, vid 1887 års slut allenast omkring 13,000 arbetare, deraf 10,000 voro sysselsatte inom den större eller egentliga industrien.

Under det att komitén, på sätt förut nämnts, lagt afgifterna för den af komitén föreslagna olycksfallsförsäkringen på vederbörande arbetsgifvare, har komitén ansett kostnaden för sjukförsäkringen skola hufvudsakligen drabba arbetarne sjelfva samt i fråga om ålderdomsförsäkringen, hvilken, enligt komiténs förslag, skulle göras obligatorisk och omfatta hvarje svensk man och qvinna, förordat att kostnaderna för densamma skulle bäras af de försäkrade sjelfve, delvis dock med understöd af kommunerna och i vissa fall af staten.

Kostnaderna för den statsanstalt, benämnd riks-försäkringsanstalten, som skulle hafva till ändamål att förmedla och öfvervaka försäkringsväsendet samt i större eller mindre mån ingripa i dess särskilda grenar, har komitén ansett staten böra vidkännas.

Hvad nu beträffar frågan om försäkring för olycksfall i arbetet, synes, såsom förut antydts, densamma utan afvaktan på de öfriga ännu ej färdigberedda försäkringsfrågorna kunna och böra företagas till behandling. Det ligger icke ringa vikt uppå att, när frågorna om sjuk-kasseväsendet och om ålderdomsförsäkringen skola bringas till sin lösning, hvarvid arbetarnes egna krafter antagligen måste till väsentlig del tagas i anspråk, arbetarne kunna hänvisas till de uppoffringar, som, om komiténs förslag i den delen godkännes, arbetsgifvarne för olycksfallsförsäkringen underkastat sig till arbetarnes båtnad. Men dertill kommer att vissa delar af olycksfallsförsäkringen äro synnerligen egnade att göras till föremål för ett första försök i vårt land på arbetareförsäkringens område, såsom varande till sin natur mindre omfattande än vissa andra grenar af arbetareförsäkring, och af beskaffenhet att meningarna om dess behöflighet och lämplighet torde lättare kunna sammanjemkas än hvad fallet är åtminstone i afseende å ålderdomsförsäkringen.

Behöfligheten af en lagstadgad försäkring för olycksfall i arbetet är naturligtvis icke utesluten deraf att redan en lag kommit till stånd, som afser att bereda arbetarne i vissa industrier ett skydd mot den med arbetet förenade fara för lif och helsa. En sådan lagstiftning kan dock icke förebygga att skada mången gång inträffar. Olycksfall i arbetet, åtminstone de af svårare art, äro nemligen i de flesta fall oskiljaktigt förenade med sjelfva arbetets natur, och en författning, som bereder den skadade arbetaren eller, om han aflider, hans anhöriga ersättning, kan därför anses för ett nödvändigt komplement till en lagstiftning om skydd mot yrkesfara.

Den af komiterade framlagda statistiken öfver olycksfall i arbetet under året 1 september 1884—31 augusti 1885 visar att de af arbetsgif-

vare, kommunalnämnder och magistrater för nämnda år uppgifna antalet olycksfall i arbetet utgjorde tillhoppa 5,869, af hvilka 412 medfört döden, 868 men för återstående lifstid och 4,589 kroppsskada af öfvergående beskaffenhet. På hvarje tusental manlige arbetare komma i medeltal, enligt arbetsgifvares uppgifter till komitén, omkring 18 olycksfall för år; men detta förhållande växlar betydligt inom olika industrier, så att inom maskinindustrien tima ungefär 34 olycksfall på 1,000 män, inom grufdriften 30, vid jernvägar 26, inom metallindustrien 19, inom byggnadsindustrien 18 o. s. v., under det att de inom textilindustrien utgöra allenast 7 på 1,000 manlige arbetare. Detta gäller olycksfall öfver hufvud. Tager man endast hänsyn till de olycksfall, som till sina följder äro af mera svår beskaffenhet, uppstår en annan gruppering, i afseende å hvilken torde kunna hänvisas till de å sid. 44 och 60 i komiténs förevarande statistiska undersökning framlagda tabeller.

Man skulle möjligen kunna ifrågasätta att en försäkring för olycksfall i arbetet icke borde ordnas för sig, utan i samband med sjukförsäkringen; men detta torde dock icke vara någon oefftergiftig nödvändighet. Ty utom det att sjukförsäkringen afser att bereda understöd äfven då olycksfall ej är anledning till sjukdomen, torde det vara allmänt antaget att man bör hänvisa allenast längre tids af olycksfall föranledda sjukdomar till olycksfallsförsäkringen, men deremot de kortvariga sjukdomarne, äfven om de hafva sin orsak i olycksfall, till sjukförsäkringen, der i allmänhet en omedelbar och sålunda skarpare kontroll kan af delegarne sjelfve utöfvas. Arbetareförsäkringskomitén har icke heller satt frågan om sjukkasseväsendets ordnande i något som helst samband med försäkringen för olycksfall i arbetet, hvilket är så mycket naturligare, som komitén, såsom nämnts, vill göra den senare obligatorisk, men lemna sjukkassorna helt och hållet åt frivilligheten. Men äfven om man skulle anse lämpligt och behöfligt att hos oss införa en obligatorisk sjukförsäkring för arbetare, torde ifrågasvarande tvänne frågor på arbetareförsäkringens område icke kunna anses stå med hvarandra i det sammanhang, att den enas lösning bör undanskjutas i afbidan på den andras. Tvärtom synes sjukförsäkringen lättare kunna genomföras, om olycksfallsförsäkringen derförut blifvit definitivt ordnad. Alla dessa frågor äro för öfrigt för vårt land ännu så pass litet pröfvade att, om man vill vinna ett resultat, det torde vara nödvändigt att åtminstone till en början inskränka frågornas omfång så vidt sig göra låter.

Af skäl, som nu angifvits, synes mig frågan om försäkring för

olycksfall i arbetet redan nu kunna och böra lösas utan afvaktan på och oberoende af lösningen af öfriga arbetareförsäkringsfrågor.

Öfver arbetareförsäkringskomiténs förslag om olycksfallsförsäkringen har kommerskollegium afgifvit underdånigt utlåtande, hvarjemte öfverståthållarembetet samt Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen, fullmäktige i jernkontoret och svenska ingenjörföreningen med flere sig yttrat. Med ledning af komiténs förslag och de deröfver afgifna utlåtanden har jag upprättat ett nytt förslag till författning rörande arbetares olycksfallsförsäkring, hvilket förslag, likasom komiténs, byggt på en obligatorisk, å arbetsgifvarne lagd försäkring, i öfrigt afser att genom förenklade former för ersättningarnas bestämmande och dessas inskränkning till svårare olycksfall på samma gång söka tillgodose arbetarnes rimliga anspråk på trygghet i ekonomiskt afseende mot följderna af olycksfall i arbetet samt arbetsgifvarnes berättigade kraf på att näringarna ej varda belastade med bördor, som de ej äro mäktiga att bära, hvarjemte jag äfven sökt tillse, huru statens kostnader för administrationen, så vidt sig göra låter, skulle kunna begränsas.

Det nu upprättade förslaget, hvilket jag härmed anhåller att få underställa Eders Kongl. Maj:ts pröfning, afser icke sjöfolks olycksfallsförsäkring, i afseende å hvilken, äfven med tillämpning af samma principer som för annan olycksfallsförsäkring för arbetare, det dock är nödigt att vidtaga vissa ytterligare anordningar, som med hänsyn till de praktiska svårigheter, hvilka dervid möta, kräfva särskilda undersökningar. Jag har därför trott att vid det första steget på arbetareförsäkringens område det vore lämpligast att för någon tid lemna åsido olycksfallsförsäkringen för sjöfolk. Blifva de allmänna principerna för olycksfallsförsäkringen fastslagna, så varder det derefter lättare att på den sålunda lagda grunden bygga vidare i fråga om de yrken, som för försäkringens införande erfordra särskilda anordningar. Hvad sjöfolks försäkring angår, så torde dermed så mycket hellre utan synnerlig olägenhet kunna någon tid anstå, som, på sätt komitén erinrat, ett understödsväsende för sjöfolk redan finnes i vårt land, om ock icke numera i allo motsvarande de kraf, som billigtvis derpå böra kunna ställas. Hufvudsakligast af samma skäl som i fråga om sjöfolks försäkring har jag vidare ansett att från försäkringspligt bör tills vidare undantagas landtbruket, skogsafverkningen och de egentliga handtverkerierna; och åberopar jag i fråga härom hvad komitén, som jemväl från försäkringspligt undantagit nämnda yrken, till stöd därför anført. Äfven i Tyskland och Österrike fann man sig till en början, för att ej inveckla frågan, böra vid behandling af olycksfallsförsäkringen söka

underlätta dess införande genom att undantaga försäkringen af sjöfolk och jordbruksarbetare. Det står naturligtvis sedermera lagstiftaren öppet att i den mån, erfarenhet vinnes, under den obligatoriska försäkringen inränga äfven dessa yrken. Kommerskollegium har i sitt utlåtande öfver komiténs förslag framhållit åtskilliga betänkligheter i fråga om den obligatoriska försäkringen, men dessa synas mig böra vika för de tungt vägande skäl, komitén anfört till stöd för sin åsigt härutinnan; och nyare lagstiftningar och lagstiftningsförsök i detta ämne utgå äfven i allmänhet från principen om en obligatorisk försäkring för olycksfall i arbetet. För dem, hvilka icke höra under den obligatoriska försäkringen, lemnar förslaget, i likhet med komiterades, öppet att bereda sig enahanda förmåner genom en frivillig försäkring.

Att afgifterna för den obligatoriska olycksfallsförsäkringen böra i första hand drabba arbetsgifvaren och ej arbetaren, synes mig hafva sin grund i sakförhållandena, och i den delen synes äfven kommerskollegium hufvudsakligen hysa samma åsigt. Om arbetaren i allmänhet vore i stånd att sjelf beherska möjligheterna till arbete i ena eller andra yrket, kunde ifrågasättas, om han ej sjelf borde vidkännas risken, som är förenad med det yrke han valt, men man torde i allmänhet taget böra erkänna att arbetaren är i saknad af valfrihet i afseende å arbetet. Han har oftast att välja mellan det arbete, som bjudes, af hvad beskaffenhet detta än må vara, eller intet arbete, hvilket senare för honom och hans familj är liktydigt med nöd och elände. Då sålunda i allmänhet arbetaren *måste* underkasta sig risken, som är förenad med hans arbete, är det ej mera än billigt att *han* slipper betala för risken. I Österrike har man sökt åstadkomma en fördelning mellan arbetsgifvare och arbetare af betalningsskyldigheten för den med arbetet förenade risken, men resultatet deraf har ej visat sig fördelaktigt. Bland de arbetsgifvare, som yttrat sig öfver komiterades förslag, har icke heller någon allvarligare anmärkning framstälts mot den ifrågasatta skyldigheten för dem att erlägga afgifterna för olycksfallsförsäkringen.

Enligt komiterades förslag skulle olycksfallsförsäkringen komma att omfatta alla dem, som äro anställda i försäkringspliktigt yrke; detta har dock synts mig ingalunda vara af behovet påkalladt. Det är kroppsarbetaren, som är i behof af den förmån olycksfallsförsäkringen är afsedd att lemna. Andra personer, som äro anställda i försäkringspliktiga rörelser, hafva ej samma grund som arbetaren för att inbegripas under det skydd mot nöd lagen är ämnad att bereda, och så vidt jag kan finna hafva komiterade allenast med hänsyn till svårigheten

att i de konkreta fallen särskilja arbetarne från andra ej vågat begränsa försäkringen till allenast arbetarne. En klok tillämpning af lagens bestämmelser skall emellertid enligt min tanke snart veta att skarpt skilja arbetaren såsom sådan från de öfriga personer, hvilka, utan att kunna hänföras till arbetare i detta ords allmänna betydelse, äro i rörelsen anstälde.

Med förbigående af de afvikelser från komiterades förslag, hvilka allenast äro redaktionsjemkningar eller betingas af andra i det nu upprättade förslaget nyinförda bestämmelser, anhåller jag att beträffande öfriga skiljaktigheter i sak mellan de båda förslagen få yttra mig om dem vid föredragningen af det nya förslagets särskilda §§; och hvad angår de delar, i hvilka förslagen öfverensstämma, tillåter jag mig att i allmänhet hänvisa till komiterades motivering.

§ 1.

Mot uttrycket »olycksfall i arbetet» kan möjligen invändas att detsamma är något obestämdt och kan lemna tillfälle till olika tolkning. Men jag har likväl ansett mig böra använda detsamma, emedan det särdeles väl lämpar sig såsom en teknisk term; och då tillämpningen deraf under alla förhållanden i första hand tillkommer en och samma myndighet, riksförsäkringsanstalten, torde någon osäkerhet om dess betydelse knappast vara att befara. Det innefattar naturligtvis alla de olycksfall, som drabba en arbetare just på grund deraf att han är anställd i den rörelse eller det yrke, der olycksfallet inträffar.

§ 2.

Sedan komiterade afgifvit sitt förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbetet, har, såsom förut nämnts, *lagen den 10 maj 1889 angående skydd mot yrkesfara* kommit till stånd. Denna lag afser en del farligare industriella yrken och samma yrken inbegripas äfven i det hela i komiténs förslag till lag om försäkring för olycksfall. Vid sådant förhållande torde det vara ändamålsenligast att i de afseenden, der området för de båda författningarna bör vara gemensamt, bringa dem till så nära öfverensstämmelse med hvarandra som möjligt. Härigenom synes ock hvad kommerskollegium anmärkt derom att hos oss, såsom i Tyskland, omsorgen att förebygga olycksfall borde gå hand i hand

med en försäkring för desamma, blifva så mycket som möjligt är tillgodosedt.

Genom att följa bestämmelserna i 1889 års lag i hvad de afse enahanda yrken, som här böra upptagas, skulle försäkringspligten komma att omfatta en hvar fabrik och annan rörelse, som skäligen må anses som fabriksrörelse. Den begränsning komiterades förslag i detta afseende innehåller, eller att för försäkringspligt skulle fordras att i rörelsen regelbundet begagnades annan drifkraft än muskelkraft, eller att minst tio arbetare deri regelbundet sysselsattes, torde ock så mycket heldre kunna lemnas åsido, som den, i det hela obehöflig, i ett och annat fall skulle kunna medföra en obehörig inskränkning af försäkringspligten. Att denna genom den nu föreslagna lydelsen skulle blifva utsträckt för långt lärar icke med fog kunna befaras, och detta kan dessutom förebyggas genom det af komiterade föreslagna och i 4 § upptagna stadgandet att viss rörelse eller del deraf må kunna undantagas från den obligatoriska försäkringen, om arbetet bedrifves på sådant sätt, att deri sysselsatta personer endast i ringa mån äro utsatta för olycksfall.

Lagen om skydd mot yrkesfara omfattar icke grufdrift, som är att hänföra till bergsbruk, enär denna är underkastad grufstadgans bestämmelser om skyddsåtgärder och bergmästarnes tillsyn öfver deras efterlefnad. Denna grufdrift bör emellertid lika väl som annan, den der icke är att räkna till bergsbruk, inbegripas under olycksfallsförsäkringen, och detsamma bör ega rum med brädgårdsrörelse, äfven om den icke är direkt förenad med sågverk, i hvilket senare fall allenast 1889 års lag är tillämplig. På sätt komiterade föreslagit, bör dessutom olycksfallsförsäkringen utsträckas till andra företag såsom jernvägar, byggnadsarbeten m. m., för hvilka lagen om skydd mot yrkesfara och den deri bestämda inspektionen icke kunnat göras gällande.

Hvad särskildt husbyggnadsarbeten beträffar, hafva komiterade föreslagit att försäkringen skulle afse endast de vid större husbyggnad sysselsatte murare, timmermän, grundläggare eller taktäckare jemte handtlangare och att under större husbyggnad icke skulle i något fall inbegripas åbyggnader för landtbrukets behof.

Härvid har kommerskollegium anmärkt att uttrycket »större husbyggnad» innebure en viss obestämdhet samt att arbetare inom målaryrket obehörigen uteslutits, hvilka senare dock i detta afseende borde anses likstälde med murare, då de ena likasom de andra vanligen utförde sitt arbete å uppsatta ställningar.

De svårigheter, som finnas för försäkringspligtens utsträckande till

byggnadsindustrien, torde i viss mån blifva undanröjda, om man, såsom i här framlagda förslag, i allmänhet gör försäkringspligten beroende deraf att yrket eller rörelsen drifves såsom näring och således låter detta jemväl gälla byggnadsarbeten. För att dock icke äfven med en sådan bestämmelse försäkringspligten, hvad husbyggnadsarbeten angår, må få en alltför stor utsträckning, äro här, likasom i komiterades förslag, undantagna åbyggnader för landtbrukets behof.

§ 4.

I olikhet med komiterade, har jag ansett billigheten kräfva att, om en arbetsgifvare på tillfredsställande sätt sörjt för sina arbetares försäkring mot olycksfall, han må fritagas från skyldigheten att underkasta sig de detaljerade bestämmelser, som förslaget upptager, och till stöd härför torde kunna åberopas hvad kommerskollegiet anfört rörande den inom Kopparbergs län bildade Dalarnes försäkringsförening (sid. 6, 7).

§§ 5—6.

I fråga om *tiden, när ersättning till skadad person skall börja utgå*, hafva komiterade föreslagit att detta måtte ega rum från och med tredje veckan efter olycksfallet. I de yttranden, som öfver förslaget afgifvits, hafva flera betänkligheter mot en så kort »väntetid» (carenstid) framstälts. Särskildt har man framhållit, att understöd till skadad person under den första tiden efter ett olycksfall lämpligast borde utgå från lokala sjukkassor, af hvilka ock ett stort antal redan funnes, som i allmänhet lemnade sjukhjälp under en tid af ända till tretton veckor; att om ersättning från olycksfallsförsäkringsanstalten erhöles äfven för smärre öfvergående skador, man för en öfverdrifvet stor mängd sådana skulle framställa anspråk på godtgörelse; att kontrollen deröfver att vederbörande icke blott och bart stälde sig sjuke, för att så mycket längre få uppbära ersättning, blefve särdeles svår att genomföra; samt att besväret och kostnaderna för såväl olycksfallsförsäkringsanstalten som arbetsgifvarne skulle i mycket hög grad ökas, om den obligatoriska olycksfallsförsäkringen skulle bereda ersättning jemväl för skador af kortvarig natur, hvilka fall väl vore ganska talrika, men å andra sidan lättare kunde bäras af individerna sjelfva eller af sjukkassor i orterna. Svenska ingenjölföreningen har därför före-

slagit att ersättning till skadad person skulle på grund af den obligatoriska olycksfallsförsäkringen utgå först från och med nittionde dagen efter olycksfallet, och Stockholms fabriksförenings fullmäktige hafva hemställt att olycksfallsförsäkringen skulle afse allenast de fall, då död eller invaliditet blifvit följden af olycksfallet.

I den tyska lagstiftningen är carenstiden bestämd till 13 veckor, i den österrikiska till 4 och i det af den danska regeringen framlagda förslaget till lag om arbetares olycksfallsförsäkring är den utsträckt till 26 veckor. Hvad betydelse, ett bestämmande af väntetiden längre eller kortare har, torde framgå af komiterades statistik, som visar att bland 5,869 under ett år timade olycksfall 4,589 medfört en öfvergående oförmåga till arbete, deraf 1,846 arbetsoförmåga under 1—14 dagar, 960 under 15—28 dagar, 729 under 29—42 dagar, 744 i en tid af 6 veckor till 3 månader samt 225 haft till påföljd en ännu långvarigare oförmåga till arbete, hvarförutom i 85 fall sjukdagarnas antal ej är uppgifvet.

Det kan väl erinras att från olycksfallsförsäkringens egen synpunkt det bör vara af vigt att understöd kommer skadad person så fort som möjligt till godo, hvarigenom kan förebyggas att olycksfallets följder öfver höfvan försvåras. Härvid är dock att märka att någon hjälp omedelbart efter olycksfallets inträffande dock icke kan lemnas från en anstalt för olycksfallsförsäkringen, som enligt sin natur måste omfatta ett vidsträckt område, och att denna hjälp i öfrigt icke gärna kan afse läkarevård och läkemedel, utan allenast ett visst penningeunderstöd.

Då man därför icke torde kunna undgå att tillerkänna de anmärkningar, som i förevarande hänseende anförts mot komiterades förslag, en afgörande vigt, och då man särskildt besinnar, det ersättingarna för olycksfallen öfver hela riket skola regleras från en gemensam, på viss ort i landet befintlig anstalt, lär det väl vara oeftergifligt att något utsträcka den tid, under hvilken ersättning till skadad person ej må lemnas. I detta hänseende synes man dock ej behöfva gå så långt som i ofvanberörda yttranden föreslagits, utan har jag trott en lämplig medelväg kunna ligga deri att man bestämde väntetiden till 60 dagar. Det bör ock i denna sak ihågkommas att, utom den hjälp, den skadade af egna medel eller genom att tillhöra en sjukkassa kan bereda sig vid fall af öfvergående skada och under den första tiden efter ett svårare olycksfall, samt utom den hjälp, han genom arbetsgifvarens frivilliga åtgörande nog icke så sällan erhåller, i

förslagets 9 § är, i likhet med hvad komiterade hemställt, upptaget ett stadgande derom att det åligger vederbörande arbetsgifvare tillse, det skadad person icke saknar nödig läkarevård och läkemedel, samt att arbetsgifvaren är skyldig att i vissa fall bestrida kostnaden härför.

Beträffande i öfrigt *ersättningsbeloppen och deras storlek* hafva komiterade föreslagit att ersättningarna i regel skulle utgå med vissa procent af den skadades förutvarande arbetsförtjenst, dock att denna härvid icke finge beräknas högre än 1,600 och icke lägre än 400 kronor. Arbetsförtjensten för år skulle sättas till 300 gånger medelarbetsförtjensten för dag och denna upptagas till det belopp, som erhöles genom att lika fördela hvad personen uppburit i aflöning för sitt arbete under den längre eller kortare tid, han varit i försäkringspliktig rörelse sysselsatt, å antalet af hans verkliga arbetsdagar under samma tid, dock att, om personen under längre tid än ett år tillbaka varit i rörelsen sysselsatt, endast senaste årets verkliga arbetsdagar och derunder åtnjuten arbetsförtjenst skulle beräknas. Med detta sätt för ersättningsbeloppens bestämmande har också följt att försäkringsavgifterna, som skulle betalas för qvartal, af komiterade föreslagits att utgå efter den utbetalade arbetslönens summa, ehuru med vissa jemkningar beträffande fasta aflöningar å mer än 1,600 kronor för år.

Mot komiterades förslag i denna del hafva flera anmärkningar gjorts. Så har svenska ingenjörföreningen framhållit att beräkningen af en skadad arbetares arbetsförtjenst, på sätt komiterade föreslagit, efter en kortare tids arbete i de flesta fall skulle lemna vida högre, men stundom ett betydligt lägre resultat än hans verkliga medelförtjenst under hela året; att inom åtskilliga industriela och allmänna arbeten aflöning erhöles icke efter arbetsdag, utan efter ackord om visst stycketal, hvarjemte under olika tider af året arbetet drefves med väsentligen olika antal arbetare och med olika arbetsförtjenst för samma arbetare; att det skulle medföra svårighet för arbetsgifvaren att för vissa arbeten, vid hvilka arbetarnes antal och deras arbetsförtjenst under samma kalenderqvartal väsentligen vexlade eller aflöningarna utginge för andra tider, än som jemnt sammanfölle med kalenderqvartalen, eller arbetsaftalen jemväl omfattade förbrukning af materialier och förslitning och underhåll af redskap, lemna de till grund för försäkringsavgifternas beräkning liggande uppgifter om summan af den arbetsförtjenst, som hos honom under qvartalet sysselsatta personer uppburit; och att för vissa entreprenörer och fabrikanter det stundom vore af stor vikt för ett förmånligt bedrifvande af deras rörelse att hemlighålla beloppen af deras aflöningar. Ingenjörföreningen har därför föreslagit att, på sätt

komiterades förslag till lag om sjöfolks försäkring för olycksfall i tjensten innehåller, den årliga arbetsförtjensten äfven för arbetare i industrien m. fl. borde på förhand uppskattas till vissa belopp för olika klasser af arbetare inom särskilda försäkringspliktiga yrken eller näringar samt angifvas i tariffer, utfärdade af Kongl. Maj:t för fem år i sänder. Härigenom skulle arbetsgifvaren befrias ifrån det odrägliga intrång i anordningarna för sina arbetsaftal och i räkenskaperna deröfver, som eljest ofta komme att drabba honom genom måhända mindre grannliga ombud för riks-försäkringsanstalten, och endast hafva att riktigt uppgifva, huru många personer tillhörande hvarje försäkringsklass han i medeltal använt, samt att betala stadgad försäkringsavgift för desamma. Då ett olycksfall inträffat, borde det för vederbörande icke heller möta någon svårighet att bestämma, till hvilken försäkringsklass den skadade rätteligen hörde.

Dessutom har från arbetsgifvares sida andragits att dem icke borde åläggas att försäkra sina arbetare till högre belopp än det af komiterade föreslagna minimum för arbetsförtjensten eller 400 kronor, och att den arbetare, som hade högre förtjenst, borde hänvisas att sjelf bestrida kostnaderna för sin försäkring utöfver nämnda minimum. En arbetareförening har anfört att det vore föga egentligt att i fråga om ersättning till en af olycksfall skadad arbetare eller hans anhöriga lägga till grund den arbetsförtjenst, den af olycksfall träffade under närmaste tiden derförut haft, och att denna ersättning i stället borde bestämmas efter hvad de ersättningsberättigade för sitt uppehälle kunde behöfva samt vara lika för alla. Slutligen har kommerskollegium erinrat att i hvarje fall det af komiterade föreslagna minimum och maximum för arbetsförtjenstens beräkning vore för högt och lämpligen borde nedsättas till respektive 300 och 1,200 kronor.

Man torde icke kunna undgå att anse dessa anmärkningar vara i vissa afseenden ganska beaktansvärda. Äfven om man skulle vilja anse det vara principiellt riktigt att, på sätt komiterade föreslagit, grunderna för ersättningarna bestämdes efter den skadades förutvarande arbetsförtjenst, erbjuder dock denna princip i praktiskt afseende flera svårigheter. I komiterades förslag är densamma icke heller konsekvent genomförd, då man, såsom nämnt, funnit sig föranlåten att stadga ett minimum och maximum för arbetsförtjenstens beräkning; och, såsom förut erinrats, hafva komiterade i sitt förslag till lag om sjöfolks olycksfallsförsäkring stadgat att arbetsförtjensten skall på förhand beräknas och sättas till samma belopp för hvarje särskild klass af sjöfolk. Ifrågavarande princip torde särskildt leda till svårigheter, om en del af arbetsförtjensten utgår i naturaförmåner, och

der, såsom numera är ganska vanligt, arbete utlemnas på ackord. Den kan därför lätt medföra oegentligheter, icke blott i fråga om den ersättning, som bör utgå, utan ock vid premiernas inbetalning, och den kräver med nödvändighet att för erforderlig kontroll i senare afseendet tillgång beredes försäkringsanstalten att erhålla inblick i arbetsgifvarens räkenskaper öfver utbetalade aflöningar.

I den tyska och österrikiska lagstiftningen har man väl i allmänhet låtit ersättningarna utgå efter den arbetsförtjenst, den af olycksfallet träffade förut haft; men härvid är att märka att uppkommande tvister der skola afgöras af skiljedomstolar, utsedde af arbetsgifvarne och arbetarne sjelfve. Då något sådant för närvarande icke torde kunna hos oss ifrågasättas, innebär detta ytterligare skäl att söka i sjelfva lagen undanrödja den anledning till tvist, som kan ligga i en för hvarje fall skeende uppskattning af arbetsförtjensten, genom att, såvidt möjligt är, bestämdt angifva de särskilda ersättningsbeloppen vid olika påföljd af skada. Denna utväg synes man äfven varit mest benägen att välja i de förslag, som för denna frågas lösning varit å bane i Frankrike, och genom densamma vinnes otvifvelaktigt större enkelhet och reda i hithörande ämnen.

Det har derfor syns mig ändamålsenligast att låta ersättningsbeloppen i regel vara lika stora, oberoende af den skadades eller dödes förutvarande arbetsförtjenst; och har jag föreställt mig att detta belopp med hänsyn till arbetarnes lefnadskostnader borde för full invaliditet i allmänhet bestämmas till 360 kronor och för öfriga skador i förhållande derefter, dock under de i 5 § angifna förhållanden med viss af omständigheterna betingad förhöjning.

Till ungefär samma belopp kommer man äfven, om man, med iakttagande af de utaf komiterade föreslagna procentsatser för ersättningarna, utgår från en för arbetare i försäkringspliktiga rörelser beräknad gemensam medelarbetsförtjenst och vid densammas bestämmande följer den af komiterade uppgjorda aflöningsstatistiken. Det framgår nemligen af denna att medelaflöningen för skadade manliga arbetare öfver 18 år inom råämnes-, förädlings- och tillverkningsindustrien utgjort under året 1 september 1884—1 september 1885 12 kronor 42 öre för vecka och vid enskilda jernvägar 11 kronor 46 öre för vecka. Med hänsyn härtill kan man antaga medelarbetsförtjensten för manliga arbetare till 600 kronor för år; och med beräkning af denna medelarbetsförtjenst samt upptagande af de af komiterade för ersättningarna föreslagna procentsatser erhåller man i hufvudsak de i förevarande § 5 utförda fixa ersättningsbelopp, dock att begravningshjelpen torde kunna bestämmas till 30 kronor i hvarje fall.

En jämförelse mellan komiterades förslag och det här framställda visar att enligt det förra ersättning vid fullständig invaliditet utgör högst 960 och lägst 240 kronor, under det att den här är bestämd till 360 kronor för år, hvarvid dock tillagts att, om den, som blifvit totalt invalid, har två eller flera minderåriga barn att försörja, ersättningen kan höjas till 420 kronor. Till enka skulle enligt komiterades förslag utgå lägst 80 och högst 320 kronor årligen samt till hvarje minderårigt barn lägst 40 och högst 160 kronor för år. Motsvarande ersättningsbelopp äro här för enka 120 och för barn 60 kronor.

I komiterades förslag är icke någon åtskilnad gjord, om ersättning skall utgå till man eller qvinna, till minderårig eller äldre arbetare. En sådan åtskilnad torde emellertid vara af de faktiska förhållandena påkallad. Komiterades statistik visar att medelaflöningen till qvinna, som i arbetet skadats, varit endast 5,10 kronor för vecka och till man under 18 år 5,82 kronor. I nu upprättade förslaget har därför föreslagits att ersättning till en genom olycksfall i arbetet skadad qvinna eller man under 18 år må bestämmas till allenast tre fjerdedelar af de belopp, som eljest äro stadgade.

Hvad komiterade föreslagit om ersättning till enkling efter maka, som afidit i följd af olycksfall, likasom till släktingar i rätt uppstigande led har ansetts böra uteslutas, emedan det i de särskilda fallen torde vara förenadt med svårighet att utröna i hvad mån den skadade bidragit till sina anhöriges försörjning. Likaså har den till enka, som gifter om sig, i komiterades förslag (§ 5) medgifna ersättning ansetts icke böra ifrågakomma.

På samma gång ersättningsbeloppen i förslaget äro för alla fall fixerade till hvad, som i allmänhet kan anses skäligt, har i förslagets 30 § lemnats de arbetare eller arbetsgifvare, som så önska, öppet att taga försäkring till högre belopp i den för den obligatoriska försäkringen inrättade anstalten. Härigenom är tillfälle beredt att låta en frivillig försäkring, vare sig genom arbetsgifvarens eller arbetarnes egen försorg, inträda såsom supplerande den obligatoriska i de fall, der särskilda omständigheter göra att densamma icke anses fullt tillfredsställande.

8 §.

I likhet med hvad kommerskollegium hemställt, har det ansetts att all rätt till ersättning borde förfalla ej allenast då den skadade

uppsåtliga förorsakat olyckan, utan äfven då den framkallats af grof vårdslöshet å hans sida.

§§ 10—17.

Dessa §§ innehålla föreskrifter, huru försäkringsavgifterna skola bestämmas och indrivas. Proceduren härvid skulle blifva följande: Kongl. Maj:t förordnar för 5 år i sänder, huru försäkringspliktiga yrken skola vara fördelade i särskilda farlighetsklasser, samt bestämmer likaledes för 5 år i sänder de avgifter (premier), som skola för hvarje arbetare och arbetsdag erläggas inom hvarje särskild farlighetsklass. Dessa avgifters belopp beräknas med hänsyn till hvad efter matematiska grunder kan antagas erforderligt för att betäcka de ersättningar, som enligt förordningens 5 och 6 §§ skola utgå, men afse icke att täcka statens administrationskostnader, ty dessa vidkännes staten sjelf.

Sedan sålunda i allmänhet fastslagits beloppet af premierna inom de olika farlighetsklasserna, har riksförsäkringsanstalten att bestämma, till hvilken af dessa farlighetsklasser en hvar särskild fabrik eller annan försäkringspliktig rörelse skall hänföras; och sedan detta skett har arbetsgifvaren att för hvar halfår erlægga avgifterna i förhållande till det antal arbetare och arbetsdagar, som vid rörelsen förekommit, och dem han vid inbetalningen af avgifterna har att uppgifva.

Betalningen af avgifterna skall ske hos magistrat i stad (öfverståthållareembetet i Stockholm) samt kronofogde på landet. Finner myndigheten skäl antaga, att antalet arbetare eller arbetsdagar oriktigt uppgifvits, har densamma att med ledning af de upplysningar, som kunna vinnas, bestämma den afgift arbetsgifvaren bör erlægga; och om denne dermed är missnöjd, får han söka ändring hos riksförsäkringsanstalten inom viss tid. Sedan ortsmyndighetens beslut vunnit laga kraft eller riksförsäkringsanstalten i anledning af besvär meddelat sitt yttrande, är afgiften exekutiv och kan följaktligen utan vidare utslag eller dom hos den betalningsskyldige uttagas.

Då man icke gerna kan befara, att ortsmyndigheten eller åtminstone riksförsäkringsanstalten utan fullt uppenbara skäl förkastar arbetsgifvarens uppgift om antalet arbetare och arbetsdagar och förklarar att dessa af honom för lågt angifvits, skulle man säkerligen med full trygghet kunnat öfverlåta åt riksförsäkringsanstalten att i sista hand afgöra frågan; men för att tillgodose äfven de längst gående anspråk på trygghet mot en godtycklig pröfning från myndighetens

sida, har det dock ansetts lämpligast att i författningen medgifva möjlighet för arbetsgifvaren att, om han tilläfventyrs skulle finna sin rätt vara förnärmad, söka sitt åter hos domstol, hvilken, då riks försäkringsanstalten har sitt säte i hufvudstaden, och på det att anstalten må undgå onödiga kostnader, bör blifva Stockholms rådstufvurätt.

På detta sätt lösas enligt min tanke på ett praktiskt sätt spörsmålen dels huru afgifterna så snart som möjligt må kunna indrifvas och dels huru sådant bör kunna ske, utan att arbetsgifvarne blifva utsatte för förhastade beslut från myndigheternas sida.

Komiterade hafva tänkt sig, att riks försäkringsanstaltens verksamhet i förhållande till arbetsgifvarne och arbetarne skulle förmedlas genom i orten anställda ombud, på sätt närmare angifvits i förslaget till förordningen angående riks försäkringsanstalten. Då man emellertid betänker att, om någon egentlig fördel för allmänheten med en sådan anordning skulle vara förenad, åtminstone ett ombud borde finnas inom hvarje kommun, skulle deraf blifva en följd, att ombudens antal komme att uppgå till omkring 2,500, och lär det häraf tydligen framgå, att den sålunda föreslagna anordningen, för hvilken kostnaderna skulle åligga vederbörande kommuner, komme att medföra icke obetydliga utgifter. Jag har derfor trott, att magistrater och kronofogdar skulle kunna påläggas de hufvudsakligaste skyldigheter, som enligt komiterades förslag komme att tillhöra ombuden. Någon större olägenhet komme denna anordning ej att medföra för allmänheten, som genom allmänna posten kunde direkt meddela sig med dem, och åtminstone för kronofogdarne kunde det ej gerna medföra någon afsevärd ökning i göromålen, enär de i många fall hade tillfälle att till sitt biträde anlita länsmän och fjerdingmän. Enligt komiterades förslag skulle kommunerna stå i ansvar för de medel, ombuden finge om händer, men giltig grund för en sådan ansvarighet synes mig kunna ifrågasättas.

Beträffande beloppen af afgifterna för försäkringen eller de så kallade premierna har man naturligtvis att taga hänsyn till antalet arbetare i försäkringspligtiga yrken och dessa yrkens olika farlighetsgrad. Arbetarnes antal i försäkringspligtiga yrken skall, såsom förut nämnts, kunna beräknas till minst 150,000 inom den egentliga industrien och 15,000 vid jernvägsdrift. Af de förra äro omkring 7,000 arbetare anställda vid grufvor, 19,000 vid jernbruk, 14,000 vid mekaniska verkstäder och gjuterier, 14,000 vid spinnerier och väfverier samt 17,000 vid sågverk och brädgårdar. Antalet olycksfall inom de försäkringspligtiga yrkena är ofvan angifvet. Komiterade hafva nu beräknat, att premierna för år skulle i medeltal utgöra $1\frac{1}{4}$ procent af

arbetslönen. Beräknas denna senare till ett medelbelopp af 600 kronor, skulle årspremien komma att i medeltal utgöra för arbetare 7 kronor 50 öre. I det nu uppgjorda förslaget äro emellertid icke i allo samma grunder som i komiterades förslag följda för beräkningen af ersättningsbeloppens storlek. De af komiterade uppställda beräkningar torde därför kunna i ett och annat afseende något modifieras, och medelpremien torde med hänsyn härtill kunna sättas till 6 kronor 60 öre för år eller något öfver 2 öre för arbetsdag och arbetare. Premierna inom de särskilda farlighetsklasserna variera naturligtvis betydligt och torde kunna beräknas i rundt tal i de farligaste klasserna till högst 5 öre och i de minst farliga till $\frac{1}{2}$ öre eller till och med derunder, allt för dag och arbetare. Det bör dock anmärkas, att dessa beräkningar äro stödda på den statistik, arbetareförsäkringskomitén samlat och som allenast afser ett enda år eller tiden 1 september 1884—31 augusti 1885. Sedan dess har i synnerhet i Tyskland en omfattande statistik kommit till stånd, hvilken naturligtvis jemväl bör rådfrågas, då det gäller att slutligen uppgöra premietariffer och farlighetsklasserna för hithörande yrken. Det kan då hända, att dessa kalkyler måste på ett eller annat sätt undergå förändring, om ock ej af någon större betydenhet.

Hvad sista stycket i 11 § af komiterades förslag innehåller om skyldighet för Konungens befallningshafvande att insända uppgifter om försäkringspliktiga rörelser har uteslutits, såsom varande temligen obehöfligt, då den närmaste kontrollen enligt det nu upprättade förslaget blifvit lagd i kronofogdarnes och magistraternas händer.

§§ 18—23.

I dessa §§ stadgas förfaringssättet för ersättningarnas bestämmande. Har olycksfall timat, som kan antagas medföra ersättnings-skyldighet enligt denna förordning, skall polismyndighet, på anmälan eller der olycksfallet eljest blir myndigheten bekant, hålla undersökning på stället samt insända protokollet till riksförsäkringsanstalten, som har att med ledning af de vunna upplysningarna afgöra, om ersättning bör utgå eller icke, och i förra fallet bestämma dess belopp. Detta beslut går genast i verkställighet.

Enligt komiterades förslag skulle den, som vore missnöjd med anstaltens beslut i ersättningsfråga, ega att besvara sig hos en för dylika frågor tillsatt nämnd, bestående af ordförande och sex ledamöter, hvilka för viss tid skulle förordnas af Kongl. Maj:t.

Gagnet af en dylik nämnd synes emellertid ytterst tvifvelaktigt. Den skulle i allmänhet, likasom försäkringsanstalten, endast på grund af skriftliga handlingar kunna bedöma tvistefrågorna, och någon annan utredning än den, som bort kunna hos försäkringsanstalten företes, skulle väl knappast hos nämnden förekomma. Vid sådant förhållande synes det vara obehöfligt att låta ersättningsfrågorna undergå ny behandling inför en myndighet, som i likhet med försäkringsanstalten hade sitt säte i Stockholm och icke i det hela vore mera kvalificerad än försäkringsanstalten att bedöma hithörande ärenden. Inrättandet af en dylik nämnd skulle ock medföra icke så obetydliga kostnader samt bör så mycket hellre kunna undvikas, som man hos den af staten upprättade försäkringsanstalten väl bör kunna påräkna en fullt opartisk och sakkunnig pröfning af alla hithörande frågor, och man icke här, såsom förhållandet är i Tyskland och Österrike, gerna kan lemna åt de intresserade parterna, arbetsgifvare och arbetare, att sjelfva utse ledamöterna uti ifrågavarande skiljedomstol. Enligt det nu föreliggande förslaget är en särskild skiljedomstol så mycket mindre af behovet påkallad, som anledningarna till tvister äro färre än enligt komiterades förslag. Det har därför synts mig, som om hela den af komiterade föreslagna nämnd kunde undvaras, mot det att i stället den, som vore missnöjd med riks-försäkringsanstaltens beslut, berättigades att vid domstol göra sin talan gällande. Möjligen men antagligen endast i ytterst sällsynta fall kan detta vålla någon tidsutdräkt för den ersättningssökande, men denna olägenhet synes mig i allt fall vara mindre än att uppdraga frågans slutliga afgörande åt ofvan-omförmälda nämnd.

§ 24.

Denna § innehåller bestämmelser om tiderna för ersättningarnas lyftande. Anordningarna för sättet att utbetala ersättningsbeloppen torde böra lämpas efter förhållandena i de olika orterna och därför bestämmas med hänsyn härtill af Konungen.

§ 25.

Motsvarande 37 § i komiterades förslag innehåller ett stadgande om att aftal, hvarigenom afses att inskränka eller upphäfva rätt till godtgörelse, skall vara ogiltigt. Då detta stadgande synes vara af all-

män lags natur, har det här uteslutits. Af samma anledning hafva ock åtskilliga andra §§, som förekomma i komiterades förslag, deribland särskildt 29 §, blifvit ur det nu upprättade uteslutna.

Likaså har hvad komiterades förslag innehåller i 26 § om befogenhet för riksförsäkringsanstalten att i vissa fall pålägga förhöjda försäkringsavgifter ansetts kunna utgå, emedan lagen om skydd för yrkesfara redan stadgar åtgärder för de afsedda bristernas afhjelpande.

§ 30.

Anledningen till anordnande vid sidan af den obligatoriska försäkringen jemväl af en frivillig försäkring är förut angifven. Här anser jag mig därför endast behöfva nämna, att högsta beloppet af dylik försäkring bestämts, på sätt i §:n skett, dels med hänsyn dertill att från riksförsäkringsanstalten må kunna tillförsäkras arbetare ungefär enahanda ersättning, som enligt komiterades förslag högst kunde utgå, dels ock med afseende derå att försäkringsanstalten ej må kunna belastas med allt för höga risker.

Arbetareförsäkringskomitén har, såsom förut nämnts, upprättat ett särskildt förslag till förordning angående den anstalt, som för försäkringens genomförande skulle upprättas. Anstaltens organisation och sättet för ärendenas behandling skulle, enligt förslaget, bestämmas af Kongl. Maj:t. Vid anstaltens sida skulle ställas ett särskildt råd, bestående af ledamöterna i den nämnd, som, enligt komiterades förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbetet, borde finnas för ersättningsfrågornas afgörande, samt dessutom af aderton personer, utsedda för tre år i sänder, åtta af Kongl. Maj:t och tio af Riksdagen; och skulle detta råd hafva till åliggande, bland annat, att följa anstaltens verksamhet i dess olika riktningar. Såsom anstaltens organer i orterna skulle fungera de förut af mig omnämnda ombuden, hvilka skulle tillsättas af kommunerna och under kommunernas ansvar ombesörja upp-
börden.

Denna organisation är tydligtvis föreslagen under förutsättning att anstalten äfven skulle få att ombesörja den af komiterade föreslagna ålderdomsförsäkringen. Inskränktes anstaltens uppgift till en

början till allenast försäkring för olycksfall i arbetet, torde åt anstalten kunna gifvas betydligt smärre dimensioner. Angående ombuden har jag redan förut yttrat min tanke. Det ifrågasatta rådet synes mig vid de frågor rörande olycksfallsförsäkring, riksförsäkringsanstalten får att handlägga, alldeles obehöfligt. Hela olycksfallsförsäkringen kräfver ej större administration eller betydligare fackkunskaper, än att de kunna förenas hos chefen och ledamöterna i ett embetsverk, organiseradt med hänsyn till det ändamål, som är i fråga, nemligen att dels handlägga olycksfallsförsäkringen enligt stadgade eller eljest antagna regler, dels ock föreslå de åtgärder, som på grund af vunnen erfarenhet kunna anses böra vidtagas för olycksfallsförsäkringens vidare befrämjande och utveckling. Kommer sedermera ålderdomsförsäkringen till stånd, torde emellertid ett sådant verk med någon omorganisation kunna blifva lämpligt att äfven öfvertaga bestyret dermed, och sjukkasseväsendet lärer utan svårighet kunna under dess verksamhetsområde inbegripas.

Den ifrågavarande anstalten har jag tänkt mig böra bestå af en af Kongl. Maj:t förordnad chef, benämnd öfverdirektör, samt 3 ledamöter, benämnde försäkringsdirektörer, likaledes utsedde af Kongl. Maj:t, vidare af en sekreterare, en registrator och en kamrerare, utsedde af anstalten.

Beslutanderätten skulle utöfvas af chefen och minst 2 ledamöter, åtminstone i alla frågor af större vikt, såsom vid afgifvande af underdåniga utlåtanden, vid bestämmande af den farlighetsklass, hvartill en rörelse skulle hänföras, samt vid fastställande af försäkringsavgifter och ersättningsbelopp m. m. dylikt. Protokoll, hvilket endast borde ifrågakomma i händelse af skiljaktiga meningar eller andra särskilda anledningar, skulle föras af sekreteraren, som jemväl borde hafva till åliggande att biträda ledamöterna med expeditioners uppsättande. Ledamöterna åter skulle enligt fördelning dem emellan bereda och föredraga ärendena samt deltaga i besluten och öfvervaka, att expeditionerna blefve behörigen affattade. Registratorn skulle hufvudsakligast föra diarium öfver inkommande ärenden samt tillika bestrida arkivariegöromålen. Kamreraren skulle hafva till åliggande att mottaga och bokföra inkommande avgifter samt afsända penningarremissor med mera dylikt. Den egentliga penningeförvaltningen, det vill säga utlåningen af de fonder, som bildas, föreställer jag mig dock böra förläggas till statskontoret.

Då den skriftvexling, anstalten komme att föra, måste blifva ganska betydlig, samt anstalten dessutom torde behöfva anlita juridiskt biträde för utförande af dess talan vid särskilda tillfällen, synes mig med anledning deraf samt för vikariatsersättning och expenser erfordras, att

till anstaltens förfogande varder anvisadt ett belopp af åtminstone 10,000 kronor. Dessutom torde 2 vaktmästare behöfvas. Med ledning af det nu anförda har upprättats följande förslag till

Stat
för
Riksförsäkringsanstalten.

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.	
Öfverdirektören och chefen	5,000	2,000	7,000	
1 försäkringsdirektör	3,000	1,500	4,500	} Efter fem år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
2 försäkringsdirektörer	6,000	3,000	9,000	
Sekreteraren	1,800	1,200	3,000	
Registratorn	1,800	1,200	3,000	
Kamreraren	1,800	1,200	3,000	} Efter fem år kan lönen höjas med 100 kronor; och skall, om vaktmästaren i sådan egenkap åtnjuter fri bostad, lönen minskas med 150 kronor.
1 vaktmästare	500	300	800	
1 d:o	500	300	800	
Till juridiskt biträde, vikariatsersättning, extra biträden och expenser ...	—	—	10,000	
			41,100	

Följande villkor och förbehåll synas böra meddelas för aflöningsarnas åtnjutande, nemligen:

att embets- eller tjänsteman vid riksförsäkringsanstalten skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jemkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af anstalten eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, äfvensom, derest i en framtid verkets ställning inom förvaltningen så förändras, att anstalten ej längre kan såsom sjelfständigt embetsverk anses, vara förpligtad att med bibehållande af den tjänstegrad och aflöning, han innehar, efter den nya arbetsordningen sköta de med tjensten förenade göromål;

att med embete eller tjänst i riksförsäkringsanstalten icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat, ej heller annan tjänstebefattning, med mindre den befinnes icke vara hinderlig för fullgörandet af tjänstgöringen i verket;

att de med hvarje befattning förenade tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, tjänstens innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som tjänsten förrättat;

att den, som af sjukdom hindras att sin tjänst förrätta, eger uppbära hela lönen; men att den, som eljest undfår ledighet för svag helsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, kan förpligtas att under ledigheten, utöfver sina tjänstgöringspenningar, afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att vid sjukdomsförfall eller när det erfordras i följd af embetsresor eller för beredande af semester tjänsteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning inom verket, densamma, mot åtnjutande i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest af deremot svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än tre månader under ett år;

att, der förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af tjänst i samma lönegrad är medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under vilkor att innehafvaren mer än fyra år af denna tid sjelf med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen, om sådan eger rum, efter ytterligare fem år på samma vilkor, under iakttagande, hvad såväl den ena som den andra förhöjningen angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd;

att öfverdirektören och chefen skall, då han uppnått 65 lefnads- och minst 30 tjänstår, samt annan embets- eller tjänsteman, då han uppnått 65 lefnads- och minst 35 tjänstår, vara förpligtad att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjänsten afgå, Kongl. Maj:t eller riks försäkringsanstalten, der det tillkommer denna att afskedet utfärda, dock obetaget att låta med detsamma anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjänsten på tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig i densamma qvarstå; samt

att semester må, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ega rum, åtnjutas af chefen och ledamöterna under en och en half månad samt af sekreteraren, registratören och kamreraren en månad årligen.

På grund af hvad jag sålunda anført får jag i underdånighet hemställa att Eders Kongl. Maj:t tacktes

dels genom nådig proposition inhemta Riksdagens yttrande öfver det nu anmälda förslaget till förordning angående försäkring för olycksfall i arbetet och afvakta Riksdagens svar, innan Eders Kongl. Maj:t, efter slutlig pröfning af samma förslag, om författnings utfärdande i ämnet förordnar;

dels ock genom ytterligare proposition föreslå Riksdagen att, med godkännande af det uppgjorda förslaget till stat för en riksförsäkringsanstalt äfvensom af de villkor och förbehåll, som blifvit föreslagna för aflöningsförmånernas åtnjutande, medgifva att i riksstaten under sjette hufvudtitelns ordinarie anslag näst efter anslaget till landtbruksstyrelsen uppföres under benämningen »riksförsäkringsanstalten» ett anslag af 41,100 kronor».

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt tacktes Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af Statsrådets öfrige ledamöter, i nåder gilla samt befalde att i öfverensstämmelse dermed särskilda nådiga propositioner skulle till Riksdagen aflåtas af innehåll bilagorna till detta protokoll utvisa.

Ex protocollo:

Adolf Berencreutz.
